

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska

dňa 2. 6. 2020

Peter Majer, hovorca NBS

Dobrý deň, vitajte v Národnej banke Slovenska po dlhšom čase v štandardných priestoroch na tlačové konferencie. Máme pre vás pripravenú najnovšiu správu o finančnej stabilite, ktorú aktualizujeme každý polrok. A ako isto tušíte, tej aktuálnej bude dominovať koronakríza. Prezentovať ju budú Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady NBS a výkonný riaditeľ úseku obozretného dohľadu, Marek Ličák, riaditeľ odboru dohľadu na makroúrovni a Štefan Richtárik, vedúci oddelenia finančnej podpory a analýz. O úvodné slovo teraz poprosím Vladimíra Dvořáčka.

Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady NBS a výkonný riaditeľ úseku obozretného dohľadu

Dobré ráno, vážené dámy, vážení páni trochu v skoršom termíne po rannej káve dovoľujem si vás privítať opäť v priestoroch vnútorných Národnej banky. To rozvolňovanie sa nám dostáva do štádia, že sa môžeme takto stretávať, ale zďaleka ešte nie sme na konci o čom svedčia aj tie veci, ktoré vám chceme dnes predstaviť. Dnes Národná banka predstaví novú správu o finančnej stabilite k máju 2020 a tentokrát je tá správa nielen trochu rozsiahlejšia, ale aj výnimočná v tom, že mapuje výnimočnú situáciu, mapuje koronakrízu, ktorá nás prekvapila. Nikto túto krízu neočakával, prišla naozaj nebadane, ale o to intenzívnejšie. Nikto z účastníkov trhu tentokrát neprispel k tomu, že táto kríza prišla, nespôsobil ju svojim nezodpovedným správaním, takže nemusíme hľadať vinníkov, ale naopak musíme hľadať riešenia. Celosvetové inštitúcie aj národné orgány museli spojiť sily a hľadať riešenia ako túto krízu prekonať. Takže dovoľte, aby som o tomto rámci trošku pohovoril. Najskôr sa pozrieme ako to vyzeralo vo svete. Pandémia za necelý štvrtýrok zásadne zmenila vývoj v globálnej ekonomike. Stratou príjmov boli postihnuté tak podniky ako aj domácnosti a tento šok sa prejavil aj na finančných trhoch, kde prišla veľká vlna turbulencií. Z globálneho hľadiska bolo však veľmi dôležité, že významné európske inštitúcie, centrálné banky, vlády, orgány dohľadu dokázali rýchlo reagovať a predstavili bezprecedentne veľký balík stabilizačných opatrení. Avšak ani táto promptná reakcia, fiškálne a menové stimuly nezmenia nič na skutočnosti, že sa nachádzame pravdepodobne na prahu vážnej hospodárskej recesie, ktorú budeme sa snažiť spoločnými silami zdoať a prekonať. Je tu však okolnosť, ktorá je tiež špecifická a spočíva v tom, že je tu veľká miera neistoty aká bude hĺbka tejto recesie, aká bude dĺžka trvania, aké budú možné

následky. Možno ale všetci tak trochu tušíme, že keď táto kríza raz skončí, tak svet už bude asi troch iný, už nebude presne taký ako bol predtým. Ale vráťme sa domov, vráťme sa k slovenskej ekonomike, ktorá je malou otvorenou ekonomikou a takéto ekonomiky trpia takýmito krízami výrazne v tom, že ten dôsledok sa prejavuje takmer okamžite. U nás bola ekonomika zasiahnutá nielen domácimi opatreniami proti šíreniu pandémie, ale aj poklesom zahraničného dopytu. Preto očakávame prepad domácej ekonomiky a dôsledky, ktoré sa prejavujú už v blízkej dobe aj na trhu práce. V tejto situácii je veľmi dôležité, akým spôsobom bude fungovať ten srdcovocievny systém ekonomiky, a to je finančný trh a v rámci neho slovenské banky. Preto sa ďalej zameriam na to, ako sú banky na túto krízu pripravené, aká reakcia sa očakáva od nich a samozrejme, aj od inštitúcií, ktoré sa snažia situáciu vyriešiť. Na úvod musím povedať, že slovenské banky sú na krízu dobre pripravené, majú dostatok kapitálu a likvidity, čiže to je takým prvým dobrým predpokladom preto, aby túto krízu zdolali. Avšak prichádzajú nám tu isté riziká, tie s ktorými sa banky nemuseli pasovať v predchádzajúcom období a to je predovšetkým riziko nesplácania úverov, nárast zlých úverov, ktoré sa nám objavuje v dôsledku obmedzenia ekonomických aktivít a dopadajú ako na podniky, tak aj na domácnosti. Veľmi dôležitú úlohu tu zohralo to, že sa prijali rýchle opatrenia na zmiernenie týchto dopadov, aby nám tieto zlé úvery nezačali rásť hneď a z tohto pohľadu úplne kľúčovým opatrením bol odklad splátok úverov, ktorý bol veľmi rýchlo prijatý, tzv. úverové moratórium, takže tento negatívny jav - nárast nesplácaných úverov sa nám nezačal prejavovať okamžite, ale predpokladáme, že keď toto obdobie moratória skončí, začne sa nám prejavovať v budúcom roku. Dá sa povedať, že sme si kúpili čas na to, aby sme sa na túto situáciu lepšie pripravili a samozrejme bude veľmi dôležité v akom stave bude ekonomika, naše domácnosti a koľko budeme mať takých dlžníkov, ktorí nebudú mať problém začať splácať opätovne svoje úvery a koľkí z nich sa nakoniec dostanú teda do problémov a ich úvery nebudú splácané. Takže toto je veľmi dôležité, ale pre túto chvíľu sme si kúpili dostatočný čas na to, aby sme sa na túto situáciu vedeli pripraviť s tým, že táto situácia bude aktuálna v roku 2021. Ďalším vážnym rizikom, ktoré pomenúva spáva o finančnej stabilite, je riziko zhoršenia dostupnosti financovania. Dostupnosť financovania pre oživenie ekonomiky je absolútne kľúčová, samozrejme, že keď prišla kríza tak prvou reakciou bánk bolo sprísnenie úverových podmienok. Vyplýva to z toho, že banky sú povinné správať sa obozretne a skúmať, či dlžníci sú schopní splácať svoje úvery, takže toto sprísnenie bolo naozaj veľmi dramatické a pripomína sprísnenie to, ktoré tu bolo pred vypuknutím alebo na začiatku vypuknutia svetovej finančnej krízy v roku 2008. Sprísňujú sa takisto podmienky aj poskytovania retailových úverov pre domácnosti, preto je dôležité, aby sa prijali aj isté opatrenia na úrovni vlády, ktoré umožnia lepší tok financovania

do ekonomiky prostredníctvom štátnych garancií. Poďme sa však pozrieť na to - to čo som už spomenul v úvode - ako sú naše banky na túto krízu pripravené a či sú dostatočne odolné. Správa konštatuje, že podľa tých základných najdôležitejších parametrov obozretného podnikania, hlavne pokiaľ ide o kapitál a likviditu, banky sú na krízu dobre pripravené. Budem to ilustrovať na veľmi jednoduchom príklade - pred vypuknutím svetovej finančnej krízy v rokoch 2008 až 2010 bola kapitálová primeranosť približne len polovičná oproti tej, ktorou disponujú banky dnes. Musím povedať, že je tu niekoľko dôležitých a pozitívnych elementov. Prvý z nich je, že banky si počas dobrých časov vytvárali viaceré kapitálové vankúše, to znamená, že dnes disponujú nielen tým kapitálom, ktorému hovoríme regulatórny, ale nad ním majú pomerne veľký objem ďalších zdrojov, tzv. dobrovoľný kapitál alebo kapitálovú rezervu. K tomuto prispel aj ten fakt, že akcionári bánk ponechali v bankách zisk za rok 2019. Takmer celý zisk zostal v bankách a prispel k navýšeniu tejto kapitálovej rezervy. Je tu však aj okolnosť, ktorá nie je až taká pozitívna a to je vývoj ziskovosti slovenských bánk. Musím povedať, že keď sme si zobrali výsledok bánk ku koncu marca - a tam sa ešte tá kríza až tak mohutne neprejavovala a porovnali sme si to s marcom roku 2019, tak na tomto medziročnom porovnaní sme zistili, že zisk bánk poklesol o 61%. Keď sme si to analyzovali hlbšie, tak sme zistili, že tento pokles ziskovosti spôsobuje najmä nárast nákladov na kreditné riziko, to znamená, že banky sa začali správať obozretne, začali vytvárať opravné položky na úvery a takisto aj ďalej pokračujú v tomto a vytvárajú ich aj v týchto mesiacoch, ale ďalšou významnou zložkou poklesu zisku bolo aj zdvojnásobenie bankového odvodu. My sme si prerátali ešte pred krízou, že bankový odvod v tomto roku pravdepodobne skonzumuje až 40 % zisku, mám na mysli zisk, ktorý bol vyprodukovaný v predchádzajúcich rokoch, ale celkovo ten prospekt v koronakríze vyzerá ešte horšie a očakávame, že možno ročný prepád zisku bánk bude niekde okolo 70%. To, čo som povedal je aj pozitívne, pokiaľ ide o prípravu bánk a schopnosť bánk prispievať k zlepšeniu situácie. Na druhej strane musíme viac podporiť aj perspektívu bánk tým, aby si banky dokázali tvoriť zisk aj v budúcnosti, pretože zisk je prejavom zdravia bánk a bez zdravých bánk nedôjde ani k oživeniu ekonomiky, pretože banky musia byť naozaj funkčné a musia zabezpečovať prítok peňazí do reálnej ekonomiky. Dovolím si na záver ešte povedať to, že kľúčovú úlohu - a ukáže vám to pán Ličák vo svojej prezentácii - v tomto všetkom zohrávajú opatrenia. Opatrenia Európskej centrálnej banky, sú to opatrenia, ktoré sa týkajú hlavne likvidity, sú to lacnejšie dlhodobé zdroje, sú tu to programy nákupu aktív, ktoré boli rozšírené, sú to opatrenia vlády, ktoré sme pomáhali pripravovať, hlavne odklad splátok. Veľmi dôležité bude, aby sa čo najskôr uviedli do života štátne garančné schémy. Súčasne prispeli sme aj tým, že na európskej úrovni sa prijali také regulátorne opatrenia, ktoré

umožňujú pri odklade splátok posudzovať klienta tak, že nie je zlyhaný, tento klient je stále pokladaný za štandardného a tým pádom tá tvorba opravných položiek v bankách nemusí byť až tak dramatická. Národná banka Slovenska má v rukách viacero makroprudenciálnych nástrojov, ktorými môže ovplyvňovať situáciu a jeden z nich je aj proticyklický kapitálový vankúš. My sme prijali opatrenie, že k augustu tohto roka ho nezvýšime na 2 % - to, čo sme pôvodne plánovali a už rozhodli a súčasne hovoríme aj to, že sme pripravení tento vankúš ďalej znižovať, ak to bude potrebné a sme pripravení toto urobiť veľmi flexibilne a rýchlo podľa toho, ako sa bude vyvíjať situácia. Takže tieto opatrenia boli veľmi dôležité a je potrebné k nim pridať aj ďalšie - tie, na ktoré ešte čakáme - to sú predovšetkým štátne záruky a to je aj zrušenie bankového odvodu, ktorý, ak by zostal na tej úrovni ako je dnes, nedáva nášmu bankovému sektoru do budúcnosti dobrú perspektívu. Ďakujem za pozornosť a viac podrobností vám povie pán Ličák.

Marek Ličák, riaditeľ odboru dohľadu na makroúrovni

Ďakujem pekne za slovo. Pán Dvořáček začal tým, že táto správa je trochu obsiahnejšia ako predošlé správy - väčšinou to malo okolo sedemdesiat strán, teraz to má deväťdesiat strán. Ja len možno doplním, nielen obsiahnejšia, ale v podstate veľmi ťažko sa rodila. Ak si zoberieme, že ešte v januári, februári sme hovorili o raste ekonomiky na úrovni 2 – 3 %, v polke marca sme už v podstate mali zatvorenú ekonomiku. Túto správu sme písali v priebehu apríla a poviem vám, že ešte stále v tom období bolo strašne málo informácií, čo reálne sa na trhu deje a oveľa ťažšie bolo samozrejme, ešte robiť rôzne predikcie. Čiže chceli sme uvariť pomerne silnú slepačiu polievku, ale tá sliepka nám chýbala a v podstate veľa ešte iných dobrých ingrediencií, ale myslím, že nakoniec tá polievka asi je veľmi chutná a zháňali sme možno iné alternatívne ingrediencie, používali rôzne alternatívne zdroje, rôzne prieskumy a myslím, že ten výstup nakoniec vyzerá celkom dobre. Chcem ale spomenúť, že tiež ju predkladáme s určitou dávkou pokory, to znamená - aj keď vám predkladáme nejaký pohľad na finančný systém, situácia je veľmi, veľmi dynamická. Každý mesiac máme nové čísla o vývoji ekonomiky, takže aj ten dopad na finančný sektor zákonite sa môže meniť. Ale to, čo vám predkladáme, zobrazuje teda aktuálny stav ako vnímame finančnú stabilitu. Pán Dvořáček vám poskytol taký širší pohľad na to, o čom je táto správa, ako vnímame hlavné riziká. Ja sa pokúsím sústrediť iba na niektoré vybrané témy a skôr to poukázať aj na konkrétnych grafoch a číslach. Tak začneme úverovaním domácností alebo vôbec finančnou situáciou domácností. Možno si pamätáte aj z minulých rokov - vidím, že viacerí z vás chodili na naše tlačovky, viete, ktoré boli hlavné riziká - a jedno z tých hlavných rizík sa týkalo práve nadmerného rastu úverov domácnostiam.

Tak začnem najprv tým aký je aktuálny vývoj a v podstate si aj povieme v akom stave domácnosti vstupovali do tejto krízy. Takže najprv ten aktuálny vývoj, údaje máme v podstate k aprílu, ale s bankami diskutujeme o tom, čo sa udialo v máji. Myslím, že nevieme povedať nejakým jednoznačným tvrdením, že ten trh rástol alebo klesal - tak ako klesala ekonomika, že aj celý trh sa prepadol. Tie trendy boli rôznorodé. Ak sa pozrieme na trh spotrebiteľských úverov, tak tam kríza sa v podstate naplno prejavila, úvery nám síce už priebežne klesali už v priebehu minulého roka, ale k aprílu nám celé portfólio sa znížilo asi o mínus 3 %, čiže tieto úvery v podstate už vôbec nerástli, skôr objemy úverov nám išli dole v tomto segmente, jednak to súvisí s charakteristikou tých úverov, ktoré sú krátkodobé, rýchloobrátkové, čiže aj menší pokles nových objemov sa hneď prejaví na stave, ale čo je dôležité - tento trh bol aj viac dotknutý, pretože v tomto sektore sú viac prítomné aj nižšie príjmové kategórie, ktoré väčšinou sú ako prvé dotknuté v rámci krízy. Ak sa pozrieme na úvery na bývanie, tak tam sme videli, že tie tempá rastu boli stále pomerne silné. Medziročne v apríli to bolo asi plus 9,8 %, v marci to bolo asi 10 %, čiže stále pomerne silný rast úverov. Znova niekoľko faktorov, ktoré sú za tým - jednak je ten faktor dobiehania, čiže veľa úverov ešte bolo poskytnutých pred krízou, prípadne v prvých dňoch krízy s tým, že domácnosti majú ešte priestor na dočerpávanie tých úverov. Ale druhý faktor súvisí veľmi úzko s tým, čo som povedal o spotrebiteľských úveroch, čiže stále sme v tej prvej rannej fáze krízy a väčšinou práve v týchto fázach sú dotknuté hlavne nízko príjmové kategórie a tie sú prítomné hlavne alebo aktívne pri úveroch spotrebiteľských. Pri úveroch na bývanie ten dopyt vytvárajú hlavne stredne príjmové a vyššie príjmové kategórie. Tie zatiaľ výrazne dotknuté krízou neboli, tiež ešte ich očakávania nie sú negatívne ako možno pri iných kategóriách domácností. Čiže veľmi dôležité pre ten ďalší vývoj bude ako sa bude vyvíjať ekonomika, čiže pokiaľ nenastane to oživenie v tvare prudkého V, ale bude to možno pomalé, zdĺhavé oživovanie, tak môžeme očakávať, že sa výrazne dotkne aj stredne príjmových, prípadne vyšších kategórií, hlavne v ich očakávaní určitej stability ohľadom zamestnanosti a vtedy predpokladáme, že môže sa dotknúť ten vývoj aj trhu úverov na bývanie. Veľmi dôležité samozrejme bude aj správanie bánk, už od začiatku krízy vidíme sprísňovanie štandardov, ako hovoril pán Dvořáček, ale konkrétne pri úveroch na bývanie je to také selektívne sprísňovanie. Čiže vidíme veľké rozdiely medzi bankami - niektoré banky pomerne plošne sprísňovali štandardy, niektoré sa zamerali iba na kategórie klientov, ktorí už sú postihnutí krízou, čiže sú tam veľké rozdiely. Určite dôležitú úlohu bude zohrávať aj vývoj na trhu nehnuteľností. Ak sa pozriete na tie posledné čísla v marci, ktoré zverejnila Národná banka, tak hovoria ešte stále o rastových číslach, ale už aprílové čísla nám napríklad hovoria o poklese cien nehnuteľností. Viaceré mestá už zaznamenali pokles, v Bratislave sme to videli vo

viacerých kategóriách. Ak sa pozrieme na máj, posledné čísla, ktoré sme videli, tak už skôr vidíme nejakú stagnáciu. Čiže v tejto oblasti zatiaľ vidíme pomerne veľkú neistotu, ale bude to mať aj vplyv na to ako sa bude vyvíjať ďalej dopyt po úveroch na bývanie. Ďalej by som možno spomenul to, v akom stave domácnosti vstupujú do tejto krízy, teda či sú alebo nie sú pripravení. Už som spomínal, že už v minulosti sme to spomínali ako dôležité riziko, máme tu silný rast úverov, musíme si dávať pozor, aby domácnosti mali dostatočné rezervy, pretože ak prídu zlé časy môžu byť výraznejšie citlivé. Jeden z tých prvých indikátorov, ktorý hovorí, že domácnosti môžu byť v oslabenej pozícii je asi počet žiadostí o odklady splátok. V priebehu minulého týždňa, myslím, že ten počet už prevýšil 150 tisíc, čo už tvorí takmer 10 % z celkového počtu úverov, ktoré banky poskytli domácnostiam, čiže to číslo nie je vonkoncom malé. Ďalej ak sa pozrieme na rôzne prieskumy, vieme, že napríklad Focus robil prieskum pre Denník N na konci marca a videli sme, že veľká časť domácností, myslím, že 45 % hovorila, že len s veľkými ťažkosťami dokáže zvládnuť nejaké výpadky príjmov alebo vôbec tú krízu, ktorá nás čaká. Ak sa pozrieme napríklad na stav DSTI, čiže pamätáte si - predstavili sme nový ukazovateľ, tak na konci roka 30 % domácností malo DSTI, čiže podiel splátok na čistom príjme, ešte stále viac ako 60 %, pretože ešte nebola plná platnosť opatrenia, ktoré sme prijali. Čiže to len naznačuje, že niektoré skupiny domácností vstupujú do tejto krízy v pomerne oslabenej pozícii a tým pádom sú citlivejšie na tieto negatívne trendy. My sme sa pokúsili kvantifikovať to riziko, čiže pozrieť sa na to, nakoľko tie domácnosti sú citlivé, čiže nielen povedať - vidíme niektoré indikátory - ale aj skutočne pozrieť sa na to, ktoré domácnosti ako môžu byť citlivé. Čiže urobili sme tzv. stresové testovanie, nie je to predikcia, je to doslova taká simulácia nejakého negatívneho vývoja, čiže výrazne sme zhoršili alebo zvýšili nezamestnanosť, znížili sme príjem domácnostiam, očakávame, že - alebo v tom scenárii očakávame, že ten negatívny vývoj bude trvať pomerne dlhšiu dobu - a skúmali sme ako by na to domácnosti reagovali. Čo je veľmi zaujímavé, ukazuje sa, že pomerne veľká časť domácností je citlivá na tento vývoj, tu je možnosť vidieť na tom grafe, ktorý vám ukazujeme, ak sa pozriete na tú pravú stranu, tak tam je vlastne o koľko stúpne počet domácností, o koľko percentuálnych bodov, o koľko stúpne tých domácností, ktorí nebudú schopní zvládnuť túto krízu. Čiže, ak by neboli prijaté žiadne opatrenia zo strany štátu, čiže vieme, že už mnohé boli prijaté, tak v tom prípade zo všetkých domácností asi počet tých ktorí by boli v problémoch, by stúpol o 6,2 %. Ak si zoberieme len domácnosti, ktoré majú len úver na bývanie, tak ten nárast by bol o necelé 6 % - asi na úrovni 5,8 %. Ale čo je veľmi dôležité sú opatrenia štátu a to už pán Dvořáček naznačoval, že tvorí pevnú súčasť našej správy a nesie sa to vlastne našou prezentáciou. Aj v tomto prípade zohrávali veľmi dôležitú úlohu hlavne odklady splátok. Čiže akonáhle sme

zakomponovali do toho scenáru odklady splátok vidíme, že dopad na domácnosti je podstatne nižší. V takomto prípade počet domácností, ktorí by nezvládali svoju finančnú situáciu by bol len asi o 2,2 % vyšší v porovnaní so súčasnosťou, čiže toto nám hovorí pomerne o veľkej efektívite hlavne opatrenia o odklade splátok. Dobre, krátko k podnikom - znova ani tu nevieme povedať nejaký jednoznačný záver, to znamená, že vývoj taký alebo taký, ale ak sa pozrieme na úverovanie vzniká nám pomerne paradoxná situácia. V priebehu minulého roka, kde sme stále videli ešte rastové trendy v ekonomike, tak sme videli, že tempo rastu úverovania podnikom neustále klesá a komentovali sme to tým, že sú obavy o ďalší ekonomický vývoj, ekonomika pomaličky spomaľuje svoj rast, čiže podniky na to reagovali menším objemom úverov. Čo je ale zaujímavé, akonáhle prišla kríza objemy úverov, ktoré banky poskytli podnikom, výraznejšie stúpili – hlavne február a marec. Vysvetlenie je pomerne jednoduché, cítiť tam už dopad koronakrízy, a hlavne sa to prejavuje pri tzv. úverových linkách, tzn. veľá podnikov malo ešte v dobrých časoch poskytnuté od bánk úverové linky. V mnohých prípadoch to boli tzv. neodvolateľné úverové linky, no a samozrejme podniky akonáhle pocítili krízu, tak začali čerpať tieto úverové linky. Čiže je to zatiaľ dočasný jav, ale to je to, čo výraznejším spôsobom spôsobilo nárast úverov. Ale aj keď dáme tento vývoj bokom, lebo to je v podstate skôr o čerpaní tých starých úverov, resp. liniek, ktoré boli poskytnuté ešte v dobrých časoch, tá situácia na trhu podnikových úverov vonkoncom nevyzerá nejako dobre. Ako máte možnosť vidieť na tomto grafe, úverové štandardy – to je v podstate tá červená čiara - sa sprísňovali, to je vlastne čistý percentuálny podiel bánk, ktoré sprísňovali. A máte možnosť vidieť, že od začiatku krízy takmer všetky banky sprísňovali štandardy pre nové úvery na podniky. Na druhej strane je zaujímavé, že podniky majú veľký dopyt po úveroch, veľký dopyt po likvidite a do veľkej miery to súvisí s tým, že podniky a mnohé podniky, ktoré boli v dobrom stave, ale v koronakríze zaznamenali výrazné výpadky cash flow alebo svojich príjmov, potrebujú doplniť túto likviditu a zákonite sa obracajú práve na stranu bankového sektora. Čiže, vzniká nám tam určitá nerovnováha – na jednej strane vidíme, že mnohé podniky majú záujem o nové úvery, ale na druhej strane vidíme opatrnosť bánk. Chceme zdôrazniť, že táto opatrnosť bánk je úplne prirodzená. Pretože banky musia poskytovať úvery iba v takom prípade, že ten úver sa vráti. Pretože banky majú zodpovednosť aj voči svojim vkladateľom, čiže je to úplne prirodzené. Čo vnímam ako dôležité, aby ten tok úverov bol zabezpečený, aby podniky dostali likviditu, je to, aby na tento trh vstúpil štát a poskytoval garancie za tieto úvery tak, aby ten tok likvidity bol zabezpečený, ale k tomu sa ešte vrátíme. Ďalej by som prešiel k finančnej pozícii bankového sektora, pán Dvořáček tu už naznačil možno, na týchto grafoch len ukážeme v akom stave vlastne bankový sektor vstupuje do krízy. Ak sa pozrieme na ziskovosť, tak ziskovosť je

pomerne oslabená a keď si pamätáte z našich minulých prezentácií, z minulých správ, to je to, čo sme aj tvrdili. Lebo v minulých rokoch sme videli, že ziskovosť síce banky dosahovali na určitej úrovni, ale primárne bol tvorený rastom úverov pri minimálnych úrokových maržiach. A vtedy sme hovorili, že - dávajte si ale pozor, pretože ak prídu krízové časy, úvery spomalia, začnete tvoriť opravné položky, váš zisk prudko poklesne. A to je to, čo v podstate vidíme už v prvom kvartáli. Čiže v prvom kvartáli nám zisk klesol asi o 61 %, v apríli to bolo asi na úrovni 55 %, čiže mierna korekcia, ale stále veľmi negatívne číslo. Ak sa pozrieme na jednotlivé faktory, tak dôležitým faktorom, samozrejme, bol bankový odvod, ktorý sa od 1. januára zdvojnásobil, čiže to zobralo veľkú časť zisku bánk, ale k tomu sa ešte vrátíme, no a potom je to tvorba opravných položiek, čiže zhoršovanie portfólia, resp. určitá opatrnosť bánk viedla k výraznejšiemu rastu opravných položiek. Samozrejme, banky pocítili aj turbulencie na finančných trhoch a tak isto pokračujúci pokles úrokových príjmov. Čo je ale pozitívne, pán Dvořáček to už spomínal, je vysoký nárast kapitálovej primeranosti. Ak sa pozriete na ten graf naľavo - v 2008 alebo v 2009 sme vstupovali s pomerne malou primeranosťou, ale oproti tomuto obdobiu sme ju takmer zdvojnásobili. Čiže, keď porovnáme túto krízu s rokom 2009, vtedy sme vstupovali do krízy so silným ziskom, vysokými maržami, malým kapitálom, teraz je to naopak – relatívne oslabený zisk, ale veľmi silný kapitál, a to si vlastne ukážeme, že to je veľmi dôležitý faktor pre stabilitu bankového sektora. Veľmi krátko k hlavným rizikám, aj keď je to asi ten najdôležitejší slide. Možno len nadviažem na tie naše predošlé správy – v minulosti sme hovorili o dvoch hlavných rizikách, hlavne rast úverov domácnostiam a druhé riziko bolo pokles úrokových marží a oslabená ziskovosť bankového sektora. Tieto riziká už neplatia, ale čo je možno zaujímavé, že tieto riziká sa práve teraz materializujú a uvidíme do akej miery tieto riziká sa prejavia alebo v akej miere sa prejavia na finančnej situácii bankového sektora. Čiže prvým hlavným rizikom je to, a to je prirodzené v každej finančnej, ekonomickej kríze - je to, ako domácnosti, podniky budú schopné splácať svoje úvery. V minulosti sme videli veľký rast úverov domácnostiam, takže uvidíme, akým spôsobom budú vedieť reagovať na túto novú situáciu. Druhé riziko sa týka dostupnosti financovania - a hlavne podnikového sektora. Táto kríza je špecifická tým, že pomerne rýchlo prišla, sekla v podstate celý tok príjmov do podnikového sektora, aj keď mnohé podniky sú v dobrom stave, potrebovali len dočasnú pomoc na preklenutie tohto nedostatku. Čiže tu ozaj zohráva kľúčovú úlohu financovanie z bankového sektora voči podnikom. Ak by sa toto zastavilo dlhodobejšie, tak aj mnohé zdravé podniky by mohli zlyhať, čo by následne sa prejavilo práve na kvalite portfólia v bankách. Nakoniec ešte spomenieme riziká v poisťovníctve a v iných sektoroch, ale k tomu sa ešte vrátíme v priebehu prezentácie. Veľmi krátko k prvému riziku, a to je možné riziko zlyhávania úverov.

Viacerí z vás tu chodíte pravidelne, čiže asi vás neprekvapí, že toto riziko sa najlepšie kvantifikuje cez tzv. stresové testovanie, v tomto prípade to ale je oveľa komplexnejšie, čiže skúsili sme namodelovať nejaký negatívny ekonomický vývoj oproti tomu, čo očakáva Národná banka, teda pokles HDP o 9,3 %, my sme ešte prísnejší, čiže skúmame ako by sa vo veľmi negatívnom prostredí správal celý finančný sektor. Ten rozdiel oproti predikcii je hlavne v tom, že očakávame pomalšie zotavenie ekonomiky, čiže nie v tvare V, ale pomerne zdĺhavé zotavovanie domácností a tak isto podnikov. Čo je pozitívne, je to, že napriek stratám, ktoré môžu byť v bankovom sektore a môžu byť pomerne výrazné, bankový sektor je stabilný. Do veľkej miery to súvisí s kapitálom a veľkou úrovňou kapitálu, ktorý banky naakumulovali, tak isto s tým, že v poslednom roku takmer všetky banky ponechali zisk, ktorý vytvorili a ponechali vo forme kapitálu. Čiže to vytvára pomerne veľký vankúš a veľkú odolnosť pre celý bankový sektor. Na tom pravom grafe máte možnosť vidieť, že momentálne máme primeranosť na úrovni 20 % aj pri scenári, kde by neplatili žiadne opatrenia, čo už v podstate vieme, že je nereálny scenár, ale sme ho nasimulovali, tak vtedy by poklesla primeranosť asi na 15 %, ale v prípade scenára s opatreniami, primeranosť by stále dosahovala pomerne vysoké percento 16,6 %. Ak sa pozrieme hlbšie na straty, tak dá sa povedať, že aj v tom stresovom scenári straty by mohli byť pomerne výrazné. Ak sa pozrieme na straty zo zlyhaných úverov podnikov a domácností, ak by neboli prijaté žiadne opatrenia, tak straty by boli na úrovni asi 1,5 mld. s opatreniami – hlavne teda odklad splátok, ale aj tie iné opatrenia, očakávame, že straty budú podstatne nižšie – na úrovni necelých 800 mil. eur. Samozrejme, banky tvoria aj iné časti, majú iné časti zisku, takže celkový zisk v prípade scenára s opatreniami kumulatívne za tie dva roky bol na úrovni necelých 60 mil. eur. Čiže banky by ako sektor stále mali byť na pozitívnych číslach. Ďalšie riziko sa týka financovania reálnej ekonomiky – k tomu som už pomerne veľa povedal, ale čo chcem ešte zdôrazniť je to, že z pohľadu regulácie banky v podstate nemajú žiadne obmedzenia pri poskytovaní úverov, pretože vám možno vysvetlím – ak chcete poskytnúť úver potrebujete na to kapitál. Samozrejme, v čase krízy banky sú opatrnejšie, kapitál sa snažia nejakým spôsobom držať a šetriť si ho na možné straty, preto sme vlastne sa snažili, aby v bankách bol dostatočne veľký dobrovoľný vankúš, aby banky mohli voľne poskytovať úvery podnikom a domácnostiam. A tu chceme zdôrazniť, že ten kritický dobrovoľný vankúš od začiatku roka výrazne narástol. Čiže ešte na začiatku januára sme videli, že ten vankúš bol na úrovni asi 850 mil. eur, momentálne nám stúpol o 2 mld. eur a je na úrovni takmer 2,7 mld. eur. Do veľkej miery to súvisí jednak s krokmi, ktoré urobila Európska centrálna banka, Národná banka – jednak Európska centrálna banka znížila kapitálové požiadavky, vypla niektoré vankúše, zároveň aj my sme znížili proticyklický vankúš, čiže to

všetko vytvára pomerne veľký priestor pre banky na to, aby financovali. Tiež by som chcel tu vyzdvihnúť dividendovú politiku bánk, ktorá tiež prispela k tomu, že ten vankúš je pomerne výrazný. Takže, ak sme naznačovali pri tom predošlom slide, že tok úverov bude do veľkej miery súvisieť s tým, ako nastaví podmienky štát hlavne pri garanciách, tak platí to dvojnásobne, pretože z pohľadu regulácie žiadne obmedzenia neexistujú. Čo sa týka rizík v ostatných sektoroch, samozrejme, nielen banky, ale aj ostatné sektory sú dotknuté touto krízou a v poistnom sektore musíme ale rozlíšiť medzi životným a neživotným poistením, kedy každý z týchto sektorov sa trochu inak správa. Pri neživotnom poistení bude skutočne veľmi dôležité ako sa budú vyvíjať poistné udalosti. To čo môže byť výraznejšie dotknuté tejto kríze, je hlavne poistenie straty príjmu, prípadne poistenie úverov alebo asistenčné služby, ale tie netvoria až takú podstatnú časť celkového technického poistného, čiže ten dopad nemusí byť až taký výrazný. Pri životnom poistení bude veľmi dôležité ako sa budú vyvíjať odkupy, vieme že mnohí klienti majú životné poistky, ale pokiaľ budú žiadať odkup poistky, tak to môže mať negatívny dopad na poisťovne, zatiaľ to nevidíme, čiže tieto odkupy nie sú nejako výrazné, ale v prípade, že by kríza pokračovala, tak finančná situácia domácností by sa zhoršovala, tak vtedy v tom pomyselnom vankúši, ktorý majú domácnosti, čiže vklady v bankách, podielové fondy a potom tie poistné zmluvy, tak pravdepodobne by mohli čerpať aj tieto poistné zmluvy, resp. vyberať tie peniaze. To by ale mohlo mať negatívny dopad nielen na ziskovosť, ale aj na kapitál, keďže vieme, že veľká časť kapitálu poisťovní tvorí práve očakávané zisky z poistného. Spomeniem ešte tzv. double-hit, nie je to žiadna pesnička, nie je to žiadny song, ale je to taký špecifický pojem pre poisťovne. Znamená to, že v čase krízy, keď klesnú finančné trhy, klesne hodnota aktív v poisťovni, ale zároveň, keď klesajú úrokové sadzby, hlavne bezrizikové, tak vtedy ešte stúpa hodnota záväzkov, je to taká technická otázka, ale môže mať pomerne veľký dopad na kapitál poisťovne. Takže, toto je jedna z tém, ktoré budeme analyzovať, hlbšie sa na to pozrieme. Krátko ešte k fondom, ktoré spravujú aktíva. Je prirodzené, že aj táto oblasť bola dotknutá touto krízou, a dá sa povedať, že v doterajšej fáze krízy bola asi najviac dotknutá a súvisí to hlavne s poklesom na finančných trhoch – hlavne akciových trhoch, čiže videli sme pomerne výrazné prepady vo výkonnosti fondov, v niektorých to bolo ku koncu marca na úrovni až mínus 20 %, hlavne akciové indexové fondy, v apríli sme už videli niektoré korekcie, čiže to je ale prirodzený následok vývoja na finančných trhoch. Čo chcem ale zdôrazniť, že nedošlo k žiadnym výrazným redemáciám, čiže výberom klientov, čiže nevideli sme žiadnu takú výraznú paniku akú sme napríklad videli v roku 2009. Len pripomeniem, že vtedy, keď začali trhy klesať, tak výbery boli na úrovni 25 % NAV, čiže to bola doslova panika, obrovské milióny boli vytiahnuté. Teraz výbery boli na úrovni asi 1,5 % NAV, čiže tu chcem ozaj

vyzdvihnúť, že vidíme v priebehu tých desiatich rokov aj posun v tom, ako sa klienti správajú alebo aj určitú vyzretosť klientov. Vtedy väčšina klientov mala umiestnené investície v peňažných fondoch, teraz je to hlavne v akciových fondoch alebo zmiešaných fondoch, čiže tí klienti boli v tej fáze alebo ostali vo fáze vyčkávania a skôr očakávajú, že tie trhy sa nakoniec predsa vrátia do tej pôvodnej polohy. Krátko k opatreniam - pán Dvořáček spomínal, že toto je ozaj dôležitá súčasť našej správy a my aj vyzdvihujeme v mnohých oblastiach, lebo táto kríza je špecifická – prišla rýchlo, nie je to kríza o bankách, je to hlavne kríza o reálnej ekonomike, je to hlavne kríza o domácnostiach a podnikoch. A pokiaľ príde tá kríza tak dramaticky rýchlo, tak dramaticky zasiahne finančnú pozíciu, sú dôležité opatrenia. A tie opatrenia prišli, a to chceme vyzdvihnúť – opatrenia prišli z viacerých oblastí, priniesla ich Európsky centrálna banka, možno o tom sa málo hovorí, ale v podstate Európsky centrálna banka v podstate stabilizovala finančné trhy, po tej počiatkovej panike, tak hlavne kroky ECB, FEDu a iných centrálnych bánk priniesli stabilitu na finančné trhy. Priniesla niektorá nové programy, upgradovala niektoré staré programy a v podstate zabezpečovala plynulý tok likvidity na finančné trhy a zároveň aj stabilitu. Čiže, toto je skutočne veľmi dôležitý pilier, o ktorom sa pomerne málo hovorí. Druhý dôležitý pilier je samozrejme, pilier zo strany štátu, rôzne fiškálne opatrenia, cieľom nie je vymenovať všetky opatrenia, bolo ich viac, ale boli zamerané hlavne teda na podporu zamestnanosti a tak isto na podporu podnikateľských subjektov. A vo vzťahu k bankovníctvu, v ktorom bolo prijatých tiež viacero opatrení, veľmi pozitívne vnímame – a to som už naznačil - odklady splátok, tiež chcem ale zdôrazniť, že nešlo len odklady splátok, ale aj my sme menili viaceré parametre, hlavne čo sa týka vytvárania opravných položiek a celkovo to malo pozitívny efekt na banky z toho pohľadu, že nemuseli hneď vytvárať veľký objem opravných položiek. Tak isto už som spomínal - ponechanie zisku z roku 2019 výrazne posilnilo primeranosť bankového sektora a tak isto my spolu s Európskou centrálnou bankou sme tiež výrazne znížili kapitálové požiadavky pre banky, čiže celkovo na základe tých rôznych opatrení vnímame, že sektor je v momentálnej situácii stabilný. Ale samozrejme treba pristúpiť aj k ďalším krokom, keďže kríza nám ešte zďaleka neskončila, a tu by som sa možno pozastavil pri niektorých tých opatreniach. To, čo vnímame ako veľmi dôležité, je určite téma bankového odvodu a minimálne teraz ako sme v tejto kríze, vnímame ako veľmi dôležité, aby táto téma sa čím skôr vyriešila, považujem za dôležité, aby bankový odvod bol zrušený. Tých dôvodov je určite viacero, ale aj na tomto grafe chceme naznačiť, ako významný je bankový odvod pre ziskovosť bánk. Toto je simulácia ziskovosti na najbližšie roky, ale ešte bez koronakrízy, cielene sme tú koronakrízu odtiaľ vybrali a pozreli sa ako by sa vyvíjala ziskovosť. Ona by klesala kvôli poklesu úrokových sadzieb, ale celý ten stĺpec je vlastne hrubý príjem bánk – čiže,

čo sú schopné si zarobiť. A keď si zoberiete, že čo z toho, čo sú schopné zatvoriť tvorí tá modrá časť a oranžová časť, čo sú vlastne odvod štátu a dane, tak tvorí to viac ako 50 % z toho, čo banky zarobia. Samozrejme žiadna banka nebude dostatočne motivovaná ani v očiach investorov, ani v očiach matky nebude určite mať žiadny lesk, pokiaľ bude takto zisk znižovaný. Samozrejme, má to dopad na úverovanie, má to dopad na nákupy štátneho dlhu. Čiže považujeme za dôležité, aby v tejto fáze, kedy banky majú byť tým pilierom, na ktorom budeme štartovať alebo stavať naštartovanie ekonomiky, boli zdravé a dobre motivované, aby pomáhali ekonomike. Krátko ešte k ďalším opatreniam, ktoré vnímame ako veľmi dôležité a myslím, že sa to nieslo už v priebehu tej prezentácie - je veľmi dôležité, aby čím skôr bola implementovaná garančná schéma. Rôzne tie drobné čiastky už boli prijaté, ale v médiách sa to označuje ako tá veľká garančná schéma, tá je skutočne veľmi dôležitá pre to, aby podniky mali zabezpečený tok likvidity. Čiže, je dôležité hlavne to, aby bola dostatočnosť na patričnej úrovni a zároveň potrebná flexibilita, aby podniky dostali tú pomoc čo najrýchlejšie a bez nejakých zbytočných administratívnych prekážok. Vzhľadom na neistotu, ktorú ešte stále vidíme, považujem za dôležité, aby finančné inštitúcie – banky, poisťovne – naďalej aj pre tento rok pokračovali v konzervatívnej dividendovej politike - to je veľmi dôležité, lebo nevieme ešte aký ekonomický vývoj nás očakáva, aké straty nastanú a kapitál je dôležitý nielen pre straty, ale aj pre úverovanie. A nakoniec ešte dovoľte poslednú poznámku k odkladu splátok. Doteraz sme tento nástroj vyzdvihovali a skutočne prišiel rýchlo, je veľmi efektívny – to považujem za veľmi dôležité, ale na druhej strane v podstate je to akýsi odklad toho rizika o deväť mesiacov. To, že teraz tie domácnosti nemusia splácať alebo banky nemajú také veľké straty, neznamená, že to riziko zmizlo z portfólia bánk, ono sa nám presunulo. To, v akej miere sa nám prejaví o tých deväť mesiacov alebo možno aj skôr, závisí od toho, ako bude vyzerat' ekonomika a na to nemá nikto odpoveď ako presne bude vyzerat' ekonomika o deväť mesiacov. Preto považujeme za veľmi dôležité, aby sme detailne monitorovali hlavne vývoj finančnej situácie domácností, podnikov, ktorí požiadali o odklady splátok. Takže aj z tohto dôvodu Národná banka plánuje robiť prieskumy, najmeme si na to renomované prieskumné agentúry, ktoré sa práve ľudí, ktorí si požiadali o odklady splátok, budú pýtať aká je ich finančná pozícia a chceme robiť takto pravidelný prieskum. Takže tým pádom aj vyzývam vlastne klientov bánk alebo ľudí, ktorí budú takto oslovení, aby s nami aktívne spolupracovali, pretože je to jednak robené pre nich, ale vlastne pre stabilitu celého finančného sektora. Dámy a páni, to je vlastne všetko z našej strany, už len krátko zhrnutie, ale v podstate je tam to, čo som už povedal. Čiže prišla kríza s pomerne veľmi veľmi negatívnym dopadom, čo je pozitívne – sektor finančný u nás je stabilný. Za tie posledné roky sme vybuďovali pomerne veľké, veľké kapitálové vankúše

a napriek tomu, že tá kríza môže bolieť a pravdepodobne sa aj zahryzne a spôsobí nejaké straty, sektor by mal byť odolný. Je ale veľmi dôležité, aby sektor naďalej ostal stabilný, a preto považujem za dôležité robiť ďalšie kroky – hlavne teda zrušenie bankového odvodu a takisto prijatie ďalších opatrení hlavne v podobe garančných schém. Takže to už je naozaj všetko z mojej strany, ďakujem pekne za pozornosť.

Peter Majer, hovorca NBS

Ďakujem, teraz je priestor na vaše otázky.

Ľuboslav Kačalka, Hospodárske noviny

Najskôr by som sa opýtal - po tom prieskume, kedy by mohli byť z neho prvé nejaké výsledky, resp. reprezentatívne výsledky a či si teda viete predstaviť, že možno, ak tie čísla to povedia, že bude potrebné predlžovať tie deväťmesačné odklady splátky - ja neviem na rok, na dva alebo – a teda, či si viete predstaviť, že možno aká hranica by bola prijateľná – to je prvá otázka. Druhá otázka – opýtal by som sa, či nebude potrebné rovnako, lebo mali ste spomínané aj poisťovne, tak - poisťovnú daň tiež či zrušiť, lebo by to mohlo posilniť pozíciu poisťovní. Tretia otázka - keď hovoríte o podpore úverovania a o garančných schémach zo strany štátu, či si viete predstaviť, že tieto garančné schémy by mohli byť financované práve z tých peňazí, ktoré boli vyzbierané z bankového odvodu. Oni majú také špecifické postavenie zo zákona, či si viete predstaviť, že či by ste, povedzme, vy alebo - asi za ECB sa vyjadrovať nebudete – ale či si viete predstaviť, že by mohli takto byť použité tie zdroje. Ďakujem.

Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady NBS a výkonný riaditeľ úseku obozretného dohľadu

Pokiaľ ide o ten monitoring, je veľmi dôležitý, je to asi tak, ako keď tých deväť mesiacov pripomína obdobie ťarchavosti, presne nevieme, čo sa tam odohráva a potrebujeme tú sonografiu, potrebujeme sa pozrieť ako sa to v tých domácnostiach vyvíja, že či ten plod potom, keď sa narodí, bude taký a že tie domácnosti sa proste rozšplácajú, že jednoducho budú schopní nabehnúť do toho režimu. Osobne sa domnievam, že čím dlhšie bude toto obdobie, tým ťažšie sa tie domácnosti rozšplácajú, takže tá dĺžka toho obdobia je taká trošku *tricky*. Je veľmi dôležité odhadnúť správne obdobie. Na úvod sme hovorili, že táto kríza je hlavne charakterizovaná veľkou mierou neistoty, takže s istotou povedať, čo bude po deviatich mesiacoch, samozrejme, dneska nikto nevie, ale pokiaľ sa na to pozeráme z tohto pohľadu - čím dlhšie bude toto obdobie, tým väčšia bude miera neistoty, v akom stave tie domácnosti

z krízy vyjdú, preto robíme monitoring. Ten monitoring - ešte sme len na úplnom začiatku, ešte nemáme výsledky, ale predpokladáme, že v lete by sme mohli mať prvé výsledky a budeme chcieť potom tie výsledky mať ešte viackrát až do skončenia toho obdobia. Preto aj napríklad Národná banka Slovenska podľa niektorých otáľa s rozpustením proticyklického kapitálového vankúša, ale z nášho pohľadu to nie je otáľanie, je to správanie sa, ktoré vedie k istej miere opatrnosti, pretože presne nevieme, čo sa stane, keď sa toto obdobie skončí, koľkí z týchto klientov sa nám rozsplácajú. Pán Ličák to ukazoval na tom grafe, že už sú nejaké prvé prieskumy, ktoré nám ukazujú počet domácností, ktoré sa boja v akej budú finančnej kondícii. To číslo je naozaj veľmi veľké, koľkí z nich budú mať reálne problémy začať splácať – naozaj v tejto chvíli asi neviem povedať, ale chceme mať aj pred skončením moratória viac informácií, chceme ich mať my, chcú ich mať aj komerčné banky z pochopiteľných dôvodov, takže to je ako keby tá naša domáca úloha, ktorú dneska riešime a na ktorej pracujeme. Pokiaľ ide o ďalšie otázky, ktoré ste mali, ja si to...

Luboslav Karčalka, Hospodárske noviny

...(nekvalitný záznam, pozn. prep.)...

Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady NBS a výkonný riaditeľ úseku obozretného dohľadu

Ja si to v tejto chvíli neviem predstaviť, ale berte to tak, že nevieme, kde sa budeme nachádzať o tých deväť mesiacov, ale všetky tie vaše tri otázky majú jedného spoločného menovateľa – že sú predmetom aj istých politických rozhodnutí, takže nebude to závisieť len od toho, aký názor povie Národná banka – my sa snažíme vždy povedať expertný názor na tú situáciu, ale bude to závisieť aj od ďalších faktorov, a to platí aj o tej poistnej dani, kde sa pýtali na jej zrušenie, a to platí v podstate aj na tie garančné schémy. Samozrejme, že aj sektor poisťovníctva je ťažko skúšaný touto krízou a má svoje problémy – tak ako to povedal aj pán Ličák – a pri tých garančných schémach – môžete mi pripomenúť, čo ste sa pýtali?

Luboslav Karčalka, Hospodárske noviny

Či si tie garančné schémy viete predstaviť, že by boli financované práve z tých peňazí, ktoré dnes ležia niekde - aspoň teda aspoň účtovne - v štáte z bankového odvodu.

Vladimír Dvořáček, člen Bankovej rady NBS a výkonný riaditeľ úseku obozretného dohľadu

Možno si teba počkať ešte niekoľko dní na to, ako dopadnú rokovania predstaviteľov vlády s bankovým sektorom, pretože tam sa naozaj rokuje dnes a ja o tom nemám konkrétne informácie, len všeobecne sa o tom špekuluje, že sme už blízko k tomu, že dôjde k nejakej úprave aj pre oblasť bankového odvodu a aj možno to bude mať dopad na tú sumu, ktorá sa už vyzbierala. Takže, určite je to otázka, ktorá je aktuálna, pretože sme v kríze a tieto peniaze sa odkladali do štátnych finančných aktív práve z dôvodu existencie nejakej budúcej krízy, takže, myslím si, že je to aktuálna otázka, ale neviem povedať detail.

Marek Ličák, riaditeľ odboru dohľadu na makroúrovni

Ja možno doplním to, že s tým prieskumom začíname od júla.

Peter Majer, hovorca NBS

Ak nie sú žiadne ďalšie otázky, vidím, že nie sú, ďakujeme, že ste prišli a pekný deň.